

Пунктуационни норми

Употреба на точка

- Точката е графичен завършек на съобщително или на подбудително изречение, изказано със спокоен тон.
- Точка **не се пише** в края на изречение, ако то е цитат, сентенция, пример за илюстрация и е включено в рамките на друго изречение.

Пр. Всички добре знаем пословицата “Блага дума железни врата отваря”, но колцина от нас я прилагат в общуването.

- **Не се поставя** точка след самостоятелно употребени заглавия, имена на автори, подписи.
- При номериране на рубрики с арабски цифри точка **се поставя** след всяка цифра.
Пр. 1.2.1., 1.2.3.
- Точка **се поставя** след арабски цифри, с които се означават числителни редни: 12. клас

Употреба на точка и запетая

- Знакът служи да се отделят относително самостоятелни синтактични цялости в състава на изречението, ако вътре са използвани запетаи (напр. в рамките на простото изречение между разширени еднородни части).
 - Пр. Кавалът му не свиреше, говореше; ту се издигне нагоре и затрепти във възторг и радост, ту се огъне надолу и ниско заплаче.
 - Между другите там бяха и Недкович, развит и просветен момък; Кондов, студент от един руски университет, човек начетен, но краен идеолог и увлечен от утопиите на социализма; господин Фратю; Франгов, учител, гореща глава...
 - Дълбоко в себе си Катерина съзнаваше колко е привързана към този отминал, но скъп на сърцето ѝ свят; колко би желала да сподели спомените си за него, ту приказно красиви, ту тъмни, изпълнени с горчива болка.

Употреба на двоеточие

- Знакът се употребява в простото изречение пред изброяване на еднородни части и след обобщаващи думи.
Пр. Кочияшът припряно свали следния багаж: два мукавени куфара, изтъркана пътна чанта и раздрънкана китара.
- Двоеточие се използва в сложното изречение, за да се разграничат две безсъюзно свързани изречения, които са в подчинително отношение.
Пр. Играй си с думите като вълшебник, но се отнасяй към тях внимателно: те отмъщават, когато не си ловък майстор!
- След авторова реч, когато следва цитат и при въвеждане на подпис.
Пр. С най-искрени чувства:
- Като идеографски знак между цифри: Картата е с мащаб 1:25 000

Употреба на многоточие

- Многоточие се пише в рамките на изречението, за да се отбележи емоционална пауза.

Пр. Пък тогаз... майко, прощавай!

- В края на изречението, за да се означи прекъсване на мисълта, недоизказване.

Пр. Ти наистина нищо не разбираш...

- За да се отбележи, че е пропуснатата част от цитиран текст.

Пр. „...мисълта й, ясна и проникателна, откриваше в него съпруга...”

- При цитиране в рамките на текста за изпускане на текст (...)

Забележка: Пред и след многоточие не се пише запетая.

Употреба на тире

- Тирето е пунктуационен знак за по-силно в сравнение със запетаята синтактично-интонационно обособяване.
- Тире се поставя на мястото на пропусната, но подразбираща се част в изречението.
Пр. Един гледа сватба, друг – брадва.
- С тире се отделя обособено пояснение, когато конкретизира предходната част.
Пр. Най-доброто решение – да се занесе документът – беше взето единодушно.
- Тире се поставя между обобщаващата дума и еднородните части, които обобщава.
Пр. Книги, списания, вестници – всичко за четене може да бъде намерено в клуба.

Употреба на тире

- За логическо изтъкване на вметнати изрази.
Пр. Мисля, че нещата имат и друга стойност – морална – и наше задължение е да помним това.
- Тире се използва и когато между части от изречение или между изречения в рамките на сложното изречение се изразява неочаквано присъединяване или противопоставяне.
Пр. И не за песен геният ти слеп - / за груб брътвеж те само бил орисал.
- При неочаквано присъединяване или противопоставяне.
Пр. Никой няма право да ме съди – още повече ти!
Не ми се позволяваше да се събирам с деца – освен ако баща ми бе в настроение.

Употреба на въпросителен знак

- Въпросителният знак е графичен завършек на самостоятелни синтактични цялости, изразяващи въпрос.
- Когато последната част на едно изречение със сложен строеж е оформена като въпрос, се пише въпросителна.

Пр. Четох, че някъде се споменава за това явление, но защо никъде не е обяснена същността му?

- Когато въпросът е изразен с подчинено изречение, в края на сложното изречение не се поставя въпросителна, а точка.

Пр. Пишете му незабавно кога ще се проведе събранието.

- Ако заглавието е оформено като въпрос, отправен към читателите, се поставя въпросителна.

Пр. Има ли живот след смъртта?

Употреба на въпросителен знак

- Ако въпросът в заглавието е реторичен или е без конкретен адресат, се пише точка.
Пр. Какъв е смисълът на заглавието «Септември»
- Въпросителен знак(понякога в съчетание с удивителен) се използва и след думи, когато пишещият изразява недоумение или съмнение.
Пр. Той твърди, че е бил по същото време извън страната (?) и няма нищо общо със случилото се.

Употреба на удивителен знак

- Удивителната е графичен завършек на самостоятелни синтактични цялости, които изразяват силно чувство или категорична заповед.
- Ако изразеното чувство е по-слабо, може да се използва точка.
- Удивителна се поставя след обръщения и междуметия, с които се предава силно чувство.

Пр. О, Шипка!

- За несъгласие, влагане на ироничен смисъл, породен от цитирани думи - удивителна, оградена в скоби.

Пр. Ти смяташ, че той е мъдър(!) човек?

- След изречение с въпросителна дума, изразяващо недоволство или несъгласие.

Пр. Кой знае колко пари си дал! То управление ли беше това!

- След съобщителни изказани, употребени като повелителни.

Пр. Не! Неуместно!/ Ресто! – Не струва!

Употреба на скоби

- С помощта на скобите се отделят синтактично-интонационно вметнати изрази и цели изречения. Те имат по-голяма отделителна сила от запетаята и тирето.
- За допълнително, уточняващо значение или за предаване на лично отношение към написаното.

Пр. Отдето помина (**а той помина навсякъде**), по дирята си остави нови ламтежи...

Някои страни (**като Холандия и Швейцария**) останаха слабо засегнати от кризата.

Излезе книгата «Жаргонът, без който (**не**) можем»

Употреба на кавички

- При пряка реч. Ако е отделна реплика и “разкъсва” авторската реч, се отделя с кавички.

Пр. “Бяла лястовичка – мислеше си той. – Има ли я!”

- При цитиране. Ако цитираният израз е граматически и смислово свързан с авторския текст, кавичките означават границата между свой и чужд текст.

Пр. С употребата на глагол в ед.ч. от израза “лъжа и робство на тая пуста земя царува” се постига представа за сливането на робството и лъжата.

Забележка: При цитиране не бива да се допуска разрушаване на граматическата съчетаемост между своя и чужда реч.

Пр. Поетът не може равнодушно да гледа “ турчин да бесней над бащино ми огнище”

Употреба на кавички

- Когато се цитира строфа от стихотворен текст, не се използват кавички, защото графично е обозначена границата между стихотворен и нестихотворен текст.

Пр. От заник слънце озарени,
алеят морски ширини;

- Ако цитатът е с друг шрифт, не е необходимо използването на кавички.
- Ако в цитирания израз има вътрешен цитат, не се използват кавички двукратно, а еднократно.
- Мото не се огражда в кавички.
- За означаване на приложения, изразени със собствени или нарицателни имена, приети като названия.

Пр. Софийски университет “Св. Кл. Охридски”

Употреба на кавички

- Кавичките се запазват при заглавия, променяни граматично за нуждите на текста.
Пр. Излезе от печат втори том на “Българския етимологичен речник”.
- Кавички **не се използват** при названия на общини, улици, булеварди, квартали, жилищни комплекси в адреси на писма и други пощенски пратки.
Пр. ул. Любен Каравелов
- Кавички се използват със стилистична цел – за изразяване на иронично отношение, недоверие към чуждо твърдение или за подчертаване на необичайна езикова употреба.
Пр. Неговите “чести” посещения бяха причина двамата съвсем да престанат да се виждат.